

A FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK
POLGÁRI KOLLÉGIUMÁNAK
IGAZGATÁSI FELADATOKKAL MEGBÍZOTT BÍRÁJA

2015.El.II.C.18/15.

EMLÉKEZTETŐ

Készült az ún. devizahiteles végrehajtási pereket és nemperes végrehajtási ügyeket tárgyaló másodfokú tanácsok tagjainak 2016. február 22-én 13.00 órakor a Fővárosi Törvényszék Budapest, Markó u. 27. II. emelet 55. szám alatti kollégiumi termében tartott megbeszélésén

Jelenlévők a devizahiteles végrehajtási pereket és végrehajtási nemperes ügyeket tárgyaló másodfokú tanácsok alábbi tagjai: dr. Tulipán Mariann, Király Róbertné dr. Johanovits Livia, dr. Keviczki-Kovács Zsuzsanna, dr. Csepinszky Andrea, Klicsuné dr. Sólyom Livia, dr. Pávlisz Beatrix, dr. Lugosi Erik, dr. Kovács Helga, dr. Matosek Edina, dr. Szakács Katalin, dr. Trabach Lea, dr. Hódos Andrea, dr. Haupt Egon, dr. Póta Henriett, dr. Juhász Krisztina, Velinskyné dr. Lovas Kinga, Jaszenovitsné dr. Kósa Csilla, dr. Mandula Katalin, dr. Gáspár Attila, Szecskóné dr. Kiss Adrienn, dr. Schöner Nóra.

Dr. Turbucz Zoltán igazgatási feladatokkal megbízott bíró köszönti a jelenlévőket, és tájékoztatja őket, hogy a megbeszélés tárgya az ún. devizahiteles végrehajtási perekkel és végrehajtási nemperes ügyekkel kapcsolatban a kerületi bíróságok és a másodfokú tanácsok által feltett kérdések megbeszélése.

Ezt követően a megjelentek az alábbi kérdéseket beszélik meg.

I. A devizahiteles végrehajtási perekben felmerült kérdések

1. A 2014. évi XL. törvény (DH2) 37. §-a alkalmazható-e a végrehajtási perekben?

A résztvevők egységes álláspontot foglaltak el abban, hogy a DH2 törvény 37. §-a a végrehajtási perekben nem alkalmazható. A törvény itt kifejezetten a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló perekről rendelkezik, a 16. cím is kifejezetten úgy szól, hogy „A szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti perekre vonatkozó szabály alkalmazásának kizárása”. A törvény szerint tehát a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perekben nem kell megkövetelni, hogy az érvénytelenségre hivatkozó fél jelölje meg, hogy a bíróság milyen jogkövetkezményt alkalmazzon. Erre nincs is szükség, hiszen a végrehajtási perekben egyébként is valamilyen „jogkövetkezmény” alkalmazására irányul a kereset: a végrehajtás megszüntetésére vagy korlátozására, tehát a jogkövetkezmény a DH1 törvény hatálya alá tartozó perekben is az, hogy a bíróság a végrehajtást szüntesse meg, vagy korlátozza. Ennek megfelelően, ha a felperes a folytatódó perekben a keresetét továbbra is fenntartja, akkor a bíróságnak érdemben kell azt elbírálnia, nincs helye tehát sem a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának, sem pedig a per megszüntetésének. Mindezekből következik az is, hogy érdemben kell elbírálni az elszámolás után benyújtott kereseteket is.

2. Megszüntethető-e a végrehajtás a végrehajtási perben azon hivatkozás alapján, hogy a szerződés érvényességét a megkötésének időpontjában kell vizsgálni, és a szerződés a megkötésekor érvénytelen volt?

A résztvevők egységes álláspontot foglaltak el abban, hogy a végrehajtás megszüntetésének nincsen helye azon hivatkozással, hogy a szerződés érvényességét a megkötésének időpontjában kell vizsgálni, és a szerződés a megkötésekor érvénytelen volt. Erre azért nincs lehetőség, mert a törvény az érvénytelenség kérdését mindkét esetben rendezte, és kimondta, hogy csak a meghatározott kikötés érvénytelen, maga a szerződés nem az, így a Pp. 369. § a) pontja szerinti feltétel nem áll fenn. Mindezekre tekintettel tehát ha a felperes keresete a végrehajtás megszüntetésére irányul, és ennek indokaként kizárólag az árfolyamrést és/vagy az egyoldalú szerződésmódosítást jelöli meg, a keresetet érdemben kell elbírálni, és azt el kell utasítani.

3. Lehetőség van-e a végrehajtás korlátozására erre irányuló kifejezett kérelem nélkül, ha a végrehajtást megszüntetni nem lehet?

A bírói gyakorlat szerint a végrehajtás korlátozása a végrehajtás megszüntetése iránti kérelemben mint többen a kevesebb benne van, így erre irányuló külön kereseti kérelem nélkül is helye van a végrehajtás korlátozásának. Ezt erősítette meg a BH 2015.196 számú jogeset, ebben a Kúria kimondta, hogy a végrehajtás korlátozásának erre irányuló külön kérelem hiányában is helye van. A jelenlévők egyhangúlag úgy foglalnak állást, hogy végrehajtás megszüntetése helyett a végrehajtás korlátozására abban az esetben van lehetőség, ha a korlátozásra vonatkozó számszerű adatok pontosan rendelkezésre állnak. A DH1 törvény hatálya alá tartozó perekben a pert a DH2 törvény 38. §-a alapján csak a felülvizsgált elszámolás bejelentését követően lehet folytatni, így tehát a bíróságnak rendelkezésére fog állni egy felülvizsgált elszámolás, amely lehetőséget biztosíthat arra, hogy a végrehajtás korlátozásáról döntsön. A résztvevők többségi álláspontja szerint ilyen esetben célszerű felhívni a felet, hogy nyilatkozzon, hogy a megszüntetés iránti kereset elutasítása esetén kéri-e a végrehajtás korlátozását, ha azonban ő kifejezetten úgy nyilatkozik, hogy nem kéri, a végrehajtást nem lehet korlátozni, ha a megszüntetés iránti kereset nem alapos, a keresetet el kell utasítani.

4. A DH2 törvény szerinti felülvizsgált elszámolást a végrehajtási perben lehet-e vitatni?

A jelenlévők egyhangúlag úgy foglalnak állást, hogy a felülvizsgált elszámolást a végrehajtási perben nem lehet vitatni. A DH2 törvény 18. § (5) bekezdése szerint ha a fogyasztó panaszt nem nyújt be, akkor úgy tekinthető, hogy az elszámolásban foglaltakat elfogadja, ezt követően az elszámolás nem vitatható, míg a 29. § szerint a PBT előtti eljárásban és a bírósági nemperes eljárásban hozott jogerős, az elszámolás tárgyában született határozat más polgári eljárásban nem vitatható. Az első rendelkezés egyértelmű, ha a fél nem nyújt be panaszt, akkor többé nem vitathatja az elszámolást. A második rendelkezés kevésbé egyértelmű, nem állapítható meg pontosan, hogy a határozat vagy az elszámolás nem vitatható, de ebben az esetben a 18. § (5) bekezdése segíthet az értelmezésben, ha a fél nem nyújt be panaszt, és emiatt aztán a későbbiekben nem vitathatja az elszámolást, akkor arra a következtetésre kell jutni, hogy a jogerős határozat esetén is nemcsak a határozatot nem vitathatja, hanem az elszámolást sem. Ezekből következően a végrehajtási perben az elszámolás nem vitatható, arra ítélet alapítható, így nincs akadálya a végrehajtás elszámolásban feltüntetett összegre történő korlátozásának sem. Egyébként ezen értelmezés állapítható meg a DH2 törvény általános indokolásából is, amely kimondja, hogy a törvény célja a deviza alapú hitelezés által kiváltott rendkívüli helyzet mielőbbi lezárása, valamint az elszámoláshoz kapcsolódó tömeges perindítás elkerülése. Ezen jogalkotói szándék pedig úgy valósul meg legjobban, ha az elszámolás vitatására nyitott külön eljárási renden túl a vitatásra egyéb jogi lehetőség nincs.

5. Ha korábban a bíróság jogerős ítéletet hozott, és ezen ítélet alapján indult végrehajtás, az elszámolás eredményeként bekövetkező követeléscsökkenés perújítás vagy végrehajtási per útján érvényesíthető?

A DH2 törvény 41. § (9) bekezdéséből az tűnik ki, hogy az elszámolás azokra az ügyekre is kiterjed, ahol a bíróság korábban jogerős ítéletet vagy azzal azonos hatályú határozatot hozott. A végrehajtást kérő ugyanis az elszámolás eredményének megfelelő összegre kérheti a végrehajtást, és eleve ezen összeget kell a végrehajtható okiratban is feltüntetnie akkor is, ha korábban jogerős határozat állapította meg a tartozás összegét. Az elszámolás eredménye tehát befolyásolja a már korábban jogerősen meghatározott marasztalási összeget is. A jelenlevők egyhangúlag úgy foglalnak állást, hogy ilyen esetben – ha a követelés csökkenése más módon nem érvényesíthető - nem perújításnak, hanem végrehajtási pernek van helye. Ennek indoka az, hogy perújításnak akkor van helye, ha a hivatkozni kívánt tény már a perújítással megtámadott ítélet meghozatalakor is fennállt, a később keletkezett tények nem perújítással, hanem új keresettel érvényesíthetők, a DH1 és DH2 törvények, mint a követelés összegét befolyásoló jogszabályok pedig utóbb születtek meg, a perújítás feltételei körébe tehát nem vonhatóak, ezzel szemben az ezen törvények által előírt elszámolás tekinthető olyan „ténynek”, amely „akkor történt”, amikor az már nem volt közölhető a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló határozat meghozatalát megelőző eljárásban.

6. Mi a következménye annak, ha az egyoldalú szerződésmódosítás vagy az árfolyamrés alkalmazása nemcsak a követelés összegére, hanem a kölcsönszerződés felmondására is kihatással volt?

A Pp. 369. §-ára alapított végrehajtás megszüntetése iránti perekben megszüntetendő végrehajtások tekintetében tipikus, hogy a végrehajtást kérő olyan közjegyzői okirat alapján kéri a végrehajtást, amely alapjául szolgáló kölcsönszerződést annak nemteljesítésére tekintettel felmondta, így a teljes, egyébként még nem esedékes tartozás is esedékessé vált. A végrehajtási perben tehát vizsgálendő, hogy a felmondás időpontjában az adósnak volt-e tartozása, és az adós, vagyis a felperes bizonyíthatja, hogy a felmondás idején az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítás figyelmen kívül hagyásával nem állt fenn tartozása. Erre azonban a felperesnek kifejezetten hivatkoznia kell, és részletes számításokat kell előterjesztenie. Ha a felperesnek erre vonatkozó hivatkozása van, a bíróságnak a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján tájékoztatnia kell őt a bizonyítási kötelezettségéről és kifejezetten arról, hogy részletes és pontos számításokat kell előterjesztenie. Ilyen számítások elkészítése nem minősül feltétlenül szakkérdésnek, de ha a fél úgy nyilatkozik, hogy erre nem képes, a bíróságnak tájékoztatnia kell arról, hogy erre szakértő kirendelését kérheti. Erre a tényre a felperes a másodfokú eljárásban is hivatkozhat, ha a Pp. 247. § (1) bekezdésének 2. mondata, a 235. § (1) bekezdésének és a 146. § (5) bekezdésének a) pontja szerinti feltételek fennállnak, vagyis ha a felperes a korábbiakban a végrehajtás megszüntetését azért kérte, mert álláspontja szerint az árfolyamrés és/vagy az egyoldalú szerződésmódosítás következtében a szerződés érvényesen nem jött létre, a keresetét a másodfokú eljárásban is módosíthatja akként, hogy továbbra is a végrehajtás megszüntetését kéri arra alapítottan, hogy a felmondás a jogszabályoknak nem felelt meg. Itt azonban különös tekintettel figyelembe kell venni a Pp. 235. § (1) bekezdését. A felmondáskor fennállt tartozás összegének azonban csak abban az esetben van jelentősége, ha nem volt tartozás, arra alapítottan ugyanis nincs helye a végrehajtás megszüntetésének, hogy a felmondás időpontjában nem a felmondásban közölt összegű felmondás állt fenn az utólagos elszámolásra tekintettel, hanem más (akár sokkal alacsonyabb) összegű. Ha a felmondás a tartozás pontos összegét nem tüntette fel, akkor is ugyanez vizsgálendő, vagyis hogy volt-e tartozás az elszámolásra is tekintettel a felmondás időpontjában.

Jelenlevők egyetértettek abban is, hogy azon hivatkozás, hogy a felmondáskor nem állt fenn tartozás, végrehajtási perben érvényesíthető, erre hivatkozással a végrehajtási záradék törlése nem kérhető.

7. A felfüggesztett végrehajtás megszüntetése iránti perek folytatásához a DH2 törvény 38. § (1) és (4), valamint (5) bekezdésében írt feltételeknek együttesen kell-e fennállniuk? Az (5) bekezdésben írt, a végrehajtás folytatására vonatkozó feltételt hogyan kell értelmezni felfüggesztett végrehajtás esetén?

A végrehajtási perekre mindenképpen alkalmazandó különleges szabályokat tartalmaz a DH2 törvény 38. § (5) bekezdése. A végrehajtási perekben szükségképpen indult végrehajtás is, így ezekben a perekben az eljárás folytatására a 38. § (5) bekezdésének rendelkezése irányadó. Ezen rendelkezés célja, hogy összhangot teremtsen a 38. § (1) bekezdése és a 41. § között. A 38. § (1) bekezdése az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítás tárgyában folyamatban lévő perekre vonatkozik, míg a 41. § az olyan kölcsönszerződésből eredő követelések végrehajtására, amelyek ugyanezen kikötéseket tartalmazzák. Arra az esetre, ha végrehajtási eljárás és per is folyamatban volt, a törvény külön szabályként állította fel azt, hogy ha a végrehajtási eljárásban hamarabb került sor a folytatás bejelentésére, akkor a per folytatására meghatározott határidőket a végrehajtási eljárásban történő bejelentéstől kell számítani. A két bejelentés közül tehát a korábbihoz kötendő a 30 napos határidő, a feltételeknek nem kell együttesen fennállniuk. A törvény nem rendelkezik azokról az esetekről, amikor a végrehajtás megszüntetése iránti perben a végrehajtást felfüggesztették, ilyen esetekben a végrehajtó a törvény 41. § (6) bekezdése szerint nyilvánvalóan nem kezdi meg a szünetelő ügyként nyilvántartott ügyek intézését, ebben az esetben az eljárást a 38. § (1) bekezdése szerinti bejelentést követően kell folytatni.

8. Mi a teendő akkor, ha a végrehajtás megszüntetése iránti perben a végrehajtást a bíróság a Pp. 370. §-a alapján felfüggesztette, ezt követően került sor az eljárás DH1 törvény szerinti felfüggesztésére, majd a végrehajtást kérő pénzügyi intézet az elszámolást a végrehajtónak bejelenti, azonban a végrehajtó a bíróság megkeresésére akként nyilatkozik, hogy a végrehajtás felfüggesztése miatt a bejelentésre intézkedést nem tehet, ezért nem állít ki felhívást, jegyzőkönyvet vagy pénzügyi adatlapot az elszámolással csökkentett végrehajtási ügyértékről és a költségeiről?

A jelenlévők egyhangúlag akként foglalnak állást, hogy a végrehajtás felfüggesztése és az eljárás felfüggesztése a Pp. 370/A § (5) bekezdését nem befolyásolja. A végrehajtót tájékoztatni kell ebben az esetben arról, hogy ha a költségeiről nem nyilatkozik, a bíróság úgy tekinti, hogy költségei nincsenek, és a végrehajtás megszüntetése esetén a végrehajtó költségeinek megállapításáról való döntést mellőzi.

9. Ha a pénzügyi intézet engedményezte a követelést és a DH2 törvény 7. §-ban foglaltak szerint felperes (adós) nem kérte az engedményestől az elszámolást az elévülési határidőn belül, a perben hivatkozhat-e erre és kérheti-e az elszámolást?

A jelenlévők egyhangú álláspontja szerint elszámolásra ebben az esetben nincs lehetőség, a bíróság a végrehajtási perben nem kötelezheti az engedményest elszámolás készítésére, azonban a felperes hivatkozhat az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítás érvénytelenségére, ebben az esetben viszont neki kell számításaival igazolni, hogy a végrehajtás megszüntetésének (korlátozásának) helye van.

10. A végrehajtás megszüntetése iránti perben figyelembe vehető-e a pertárgy értékének megállapításakor a végrehajtandó összeg keresetlevél beadását követő, azonban az elszámolási kötelezettség jellegére tekintettel mintegy visszamenőleges csökkenése?

Az elszámolásra figyelemmel a korábban már megindult és folytatandó végrehajtási perekben feltételezhetően változni fog az eljárás tárgyának az értéke. Az értékek változásával kapcsolatban csak a DH2 törvény 41. § (12)-(14) bekezdései tartalmazznak rendelkezést, de azok is csak a

végrehajtó munkadíja kérdésében. Sem az érvénytelenség iránti perekre, sem a végrehajtási perekre vonatkozóan azonban a pertárgyérték tekintetében a törvény nem tartalmaz rendelkezést. Erre figyelemmel a pertárgy értékét az Itv. 39. §-ának megfelelően az eljárás megindításakor fennálló érték alapján kell számítani, az eredeti követelés és az elszámolásban meghatározott követelés közötti különbséget tekintetében pedig az adós, vagyis a felperes pernyertességét kell megállapítani.

11. Ha a végrehajtást kérő a DH2 törvény 41. § (2) bekezdése szerinti kötelezettségének nem tesz eleget, kérheti-e a per folytatását? Ha a végrehajtást kérő a fenti kötelezettségének eleget tett, a peres eljárás folytatásánál meg kell-e várni a DH2 törvény 41. § (6) bekezdése szerinti 60 napot? A bíróságnak ilyen esetben hivatalból meg kell keresnie a végrehajtót a végrehajtás folytatásának igazolására, vagy annak igazolása a per folytatása iránti kérelmet előterjesztő felet terheli?

A jelenlévők egybehangzó álláspontja szerint a folytatásnak nincs akadálya. A DH2 törvény 38. § (5) bekezdése konjunktív feltételeket tartalmaz, annak alkalmazásához szükséges, hogy az ügyben végrehajtás is induljon, és annak folytatására a 38. § (1) illetve (4) bekezdésében meghatározott időpontnál korábbi időpontban kerüljön sor. Ebben az esetben kell folytatni a végrehajtást a (5) bekezdés szerinti időpontban. Ha a végrehajtást kérő az elszámolás adós részére történő megküldését nem jelenti be a végrehajtónak, és ezáltal a végrehajtás nem folytatódik, úgy a 38. § (5) bekezdésének második feltétele nem teljesül, így a 38. § (1)-(4) bekezdéseit kell alkalmazni. Ha a végrehajtást kérő a DH2 törvény 41. § (2) bekezdésének eleget tett, a 38. § (5) bekezdése szerinti feltételek fennállását neki kell igazolnia. A végrehajtást kérőnek kell tehát igazolnia végrehajtási eljárás folytatásának a tényét. A perben eljáró bíróságnak a DH2 törvény 41. § (6) bekezdése szerinti 60 napos határidőt nem kell figyelnie, pusztán azt kell figyelembe vennie, hogy a végrehajtó a végrehajtást folytatta-e. Ennek igazolására a végrehajtást kérőt kell felhívni. Abban az esetben, ha a végrehajtást kérő úgy nyilatkozik, hogy ezt igazolni nem tudja, és kéri a végrehajtó megkeresését, úgy a bíróságnak kell megkeresnie a végrehajtót annak közlésére, hogy a végrehajtást valóban folytatta-e.

II. A devizahiteles végrehajtási nemperes eljárásokban felmerült kérdések

1. Olyan végrehajtási ügyben, mely ügyben végrehajtandó követelés a tárgy szerint nem tartozik a DH1 törvény hatálya alá, de az árverési hirdetményben szerepel több olyan végrehajtást kérő, akinek a követelése a törvény hatálya alá tartozik, jogszerű-e az árverés kitézése és megtartása, továbbá lehet-e felosztási tervet készíteni az ilyen ügyben?

A DH1 törvény 17. § (5) bekezdése szabályozza azt az esetet, amikor a (3) bekezdésben meghatározott követelés behajtásán kívül más követelés behajtására is indult [vagy a (3) bekezdésben meghatározott követelés behajtásán kívül más követelés behajtása iránt bekapcsolódással indult] végrehajtás az adóssal szemben, és akként rendelkezik, hogy ezekben a végrehajtási eljárásokban a fedezetként meghatározott vagyontárgy vonatkozásában - a vagyontárgy lefoglalásával összefüggő, valamint a (4) bekezdésben meghatározott eljárási cselekmények kivételével - a külön törvényben meghatározott időpontig intézkedések, eljárási cselekmények nem foganatosíthatóak. Ezen rendelkezés tehát kiterjeszti a törvény hatályát a törvénnyel nem érintett szerződések alapján indult végrehajtásokra is, ilyen végrehajtásokban sem foganatosítható végrehajtási cselekmény, de kizárólag csak a fedezettel érintett vagyontárgy vonatkozásában. Nem lehet kérdés, hogy ez az eset kiterjed arra, ha a törvény hatálya alá tartozó szerződésekben kötötték ki biztosítékként a vagyontárgyat, ilyen esetben ezen vagyontárgy tekintetében az egyéb

végrehajtásokban sem lehet végrehajtási cselekményt foganatosítani. A jelenlévők egyhangúlag egyetértenek azonban abban, hogy egyéb vagyontárgyakra a korlátozás nem vonatkozik.

A kérdés megválaszolásához abban a kérdésben kell elsődlegesen állást foglalni, hogy a törvény „fedezetként meghatározott vagyontárgy” kifejezését miként kell értelmezni, az a törvény hatálya alá eső szerződésekben fedezetként meghatározott vagyontárgyakra vonatkozik csak, vagy bármely szerződésben meghatározott vagyontárgyra. A törvény szövege itt nem teljesen egyértelmű, így értelmezhető akként, hogy bármely, fedezetként meghatározott vagyontárgyra kiterjed az (5) bekezdés. Ugyanakkor a (4) bekezdés a „fedezetként meghatározott vagyontárgy” fogalmát már egyértelműen megadja, abban ugyanis az szerepel, hogy „ha a kölcsönszerződésbe foglalt követelés fedezeteként meghatározott vagyontárgyat (a továbbiakban e §-ban: fedezetként meghatározott vagyontárgy)”. A fedezetként meghatározott vagyontárgy tehát csak kölcsönszerződésben meghatározott vagyontárgy lehet. A kölcsönszerződés fogalmát a 17. § (2) és (2a) bekezdései határozzák meg. Itt némi értelmezési problémát jelent, hogy a törvény 1. § (1) bekezdése tárgyi hatályként fogyasztói kölcsönszerződéseket említ, míg a 17. § rendelkezéseit kölcsönszerződésből eredő követelések vonatkozásában kell alkalmazni, így felmerülhet, hogy a végrehajtási cselekmények foganatosítására vonatkozó tilalom valamennyi kölcsönszerződésre kiterjed, nem csak a fogyasztói kölcsönszerződésekre. A törvény indokolása azonban úgy fogalmaz, hogy „a PJE határozatának megállapításai, valamint e törvény és további megalkotásra váró jogszabályok rendelkezései alapján a pénzügyi intézmények és a fogyasztók által megkötött egyes kölcsönszerződések elszámolási rendje módosul. Ezek deviza alapú, illetve egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő, tisztességtelen szerződési feltételt tartalmazó deviza vagy forint alapú fogyasztói kölcsön-, hitel-, valamint pénzügyi lízing szerződések. Biztosítani kell ugyanakkor, hogy a helytelenül kiszámított követeléseken alapuló, folyamatban lévő végrehajtási eljárások megszakadjanak mindaddig, amíg a törvényes elszámolást lehetővé tevő jogszabályok alapján a jogviszonyok megfelelő rendezése, a követelések tényleges összegének megállapításával megvalósul. Így akadályozható meg, hogy ne alakuljanak ki olyan méltánytalan vagy visszafordíthatatlan élethelyzetek, amelyek bekövetkezése esetén az eredeti állapot helyreállítása már nem lehetséges, vagy számottevő, indokolatlan nehézséggel járna. Mindezekre tekintettel olyan, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) szabályaitól eltérő speciális szabályozás megalkotására van szükség az érintett végrehajtási eljárásokkal összefüggésben, amely biztosítja a jelenlegi állapotok fenntartását, az elszámolások - megváltozott feltételeket figyelembe vevő - végleges lezárásáig.” Ebből pedig arra lehet következtetni, hogy a 17. § hatálya is csak a fogyasztói kölcsönszerződésekre terjed ki, ebből következően pedig csak az ilyen szerződésekben fedezetként meghatározott vagyontárgyak esetében nincs helye az egyéb követelések behajtása iránt indult végrehajtásokban végrehajtási cselekmények foganatosítására.

A törvény indokolásának további részei is ezen értelmezést támasztják alá. Eszerint ugyanis: „Ha nem csak a kölcsönszerződésen alapuló követelés behajtásával kapcsolatban indul végrehajtási eljárás az adóssal szemben, úgy e más követelés behajtására indult végrehajtási eljárásban sem foganatosíthatók eljárési cselekmények a kölcsönszerződésen alapuló követelés fedezetéül szolgáló vagyontárgy vonatkozásában [(5) bekezdés]. E szabály alól két kivételt enged a jogszabályi rendelkezés. Egyrészt a (4) bekezdésben meghatározott eljárési cselekmények - a korábban már kifejtett indokok alapján - foganatosítandók, másrészt helye van a fedezetként meghatározott vagyontárgyak lefoglalásával kapcsolatos eljárési cselekmények foganatosításának is. Előfordulhat ugyanis, hogy a végrehajtást kérő követelése (pl. jelentős közüzemi tartozás) nincs zálogjoggal biztosítva. Ilyen esetben, ha az ingatlan lefoglalására az eljárési cselekmények megakadásának időpontjában még nem került sor, a foglalás hiányában nincs annak akadálya, hogy a tulajdonos a vagyontárgyat értékesítse. A zálogjog jogosultja követelését az új tulajdonossal szemben is

érvényesítheti, azonban a zálogjoggal nem rendelkező végrehajtást kérő kielégítési alapja elvonásra kerülhet és előfordulhat, hogy a fennmaradó vagyon nem nyújt kellő fedezetet a követelés megtérüléséhez. Ennek kizárását szolgálja a szabály.”

Itt ismét a „kölcönszerződés” kifejezés tűnik fel, amely egyértelműen a törvény hatálya alá tartozó kölcönszerződésre vonatkozik, a „kölcönszerződésen alapuló követelés fedezetül szolgáló vagyontárgy vonatkozásában” kifejezés pedig nem hagy kétséget afelől, hogy a törvényi szabályozás csak a törvénnyel érintett szerződésben meghatározott fedezetre vonatkozik, a törvény hatálya alá nem tartozó szerződésekben meghatározott fedezetekre nem. Emellett pedig az indokolás kifejezetten kitér a rendelkezés céljára is, ez pedig az, hogy az egyéb végrehajtás(ok)ban érvényesített követelés(ek) későbbi behajtását ne akadályozza a DH1 törvény végrehajtási cselekmény foganatosítását tiltó rendelkezése, a vagyontárgy lefoglalása ilyen esetben is megtörténhessen. Ez is arra utal, hogy a törvénnyel érintett követelést biztosító vagyontárgy a rendelkezés tárgya.

Megjegyzendő még, hogy az (5) bekezdés csak fedezetként meghatározott vagyontárgy esetén rendelkezik egyéb végrehajtásokban foganatosítási tilalomról, de nem szól arról, hogy ha olyan vagyontárgyat foglaltak le, amely nem szolgál fedezetül egyik követelésnek sem. Ilyen esetben a törvény nem ír elő foganatosítási tilalmat, az ilyen vagyontárgy szabadon elérvezethető. Nem volna indokolt, hogy ezzel szemben olyan vagyontárgy esetén fennálljon a tilalom, amely egy másik, a DH törvényekkel nem érintett követelés fedezetül szolgál.

Ezen értelmezés valóban kérdéseket vet fel egy esetleges felosztási terv esetén, de ezen kérdések akkor is felmerülnek, ha az elérvezendő vagyontárgy nem szolgál fedezetül egyik követelésnek sem. A jelenlévők egyhangú álláspontja szerint a végrehajtó nem készíthet felosztási tervet az elszámolás benyújtásáig, hiszen a felosztási terv elkészítéséhez szükséges az egyes követelések összegének ismerete, az pedig az elszámolástól függ. De ha felosztási terv készítése nem szükséges, abban az esetben sem utalhatja ki az egyes végrehajtást kérőket megillető összegeket, mert nem zárható ki, hogy a DH1 törvénnyel érintett követelés emelkedni fog, és így mégis szükséges lesz felosztási terv készítése, mert az emelkedett összeg miatt valamennyi követelés kielégítésére már nem lesz lehetőség.

Mindezekre tekintettel a helyes álláspont az, hogy a végrehajtó a vagyontárgyat elérvezetheti, azonban a befolyt vételár kifizetése (és esetleges felosztási terv készítése) iránt csak az elszámolás benyújtását követően intézkedhet.

2. Elbírálható-e a másodfokú eljárásban az olyan fellebbezés, amely a DH1 törvény hatálya alá tartozó végrehajtásban meghozott határozatot támad, de a határozat nincs a végrehajtással szoros kapcsolatban?

A DH1 és DH2 tv. értelmezésével és gyakorlati alkalmazásával összefüggő bírósági kérdések tárgyában a Kúria Polgári Kollégiumában 2015. június 22-én, 23-án, 29-én és július 2-án a devizahiteles pereket tárgyaló kúriai bírák, valamint a főtanácsadók részvételével megtartott megbeszéléseken kialakított álláspont szerint az ilyen fellebbezések elbírálhatóak.

3. Milyen összegre rendelhető el vagy folytatható a végrehajtás, ha az elszámolás eredményeképpen a végrehajtást kérő követelése nem csökken, hanem nő?

A jelenlévők egyhangú álláspontja szerint ebben a tekintetben eltérő szabályok vonatkozhatnak azon

esetekre, amikor a bíróság korábban jogerős határozattal döntött a végrehajtandó követelés összegéről, és azon esetekre, amikor ilyen határozat a végrehajtás elrendelését nem előzte meg.

Ha nem volt megelőző bírósági határozat, és a végrehajtást még nem rendelték el, nincs akadálya a magasabb összegre történő elrendelésnek. A DH2 törvény 41. § (9) bekezdése szerint a végrehajtást kérő az elszámolás eredményének megfelelő tartalmú módosított kérelmet köteles benyújtani, így nincs kizárva, hogy ezen módosított kérelem akár a korábbi kérelemhez képest magasabb összegű követelést tartalmazzon. Ha azonban a végrehajtást már elrendelték, a magasabb összeget nem lehet ebben a végrehajtásban behajtani. Ennek oka az, hogy a törvény egyik rendelkezésében sem szól arról, hogy a folytatódó végrehajtásban az elszámolás szerinti összeg képezi a végrehajtás alapját, a 41. § (2) bekezdése csak a Vht. szerint részére előírt intézkedések megtételét írja elő a végrehajtást kérőnek, akinek így a Vht. 40. § (1) bekezdése szerint a követelés csökkenését vagy megszűnését be kell jelentenie, de a növekedését nem érvényesítheti. A DH2 törvény 41. § (12) bekezdése is csak abban az esetben írja elő a végrehajtó munkadíjának számításakor az elszámolás szerinti összeg figyelembe vételét, ha az így kapott összeg alacsonyabb, mint az eredetileg végrehajtott összeg. Mindezekből következően a magasabb összeg nem érvényesíthető. Annak azonban nincs akadálya, hogy a korábbi követelés és az elszámolás szerint adódó ennél magasabb összeg közötti különbözetre a végrehajtást kérő újabb végrehajtás elrendelését kérje.

Ezzel szemben ha a bíróság korábban jogerős határozatban állapította meg a követelés összegét, és az az elszámolás szerinti összegnél alacsonyabb, a végrehajtást kérő sem a már folyamatban lévő végrehajtásban nem érvényesítheti a magasabb összeget, sem új végrehajtás elrendelését nem kérheti a különbözetre.

Ezekben az esetekben azonban külön figyelni kell arra, hogy a követelés valóban nőtt-e a korábbiakhoz képest, vagy csak a követelés előterjesztésének módja más (pl. korábban korábbi kezdődőponttól kért kamatot alacsonyabb tőkeösszeg után, most pedig későbbitől kér magasabb összeg után). Erre tekintettel ellenőrizni kell, hogy nem ugyanakkora összegű követelésről van-e szó annak ellenére, hogy nem tűnik úgy. Hangsúlyozni kell azonban, hogy az új számítási módot nem lehet felülbírálni, azt a DH2 törvény szerinti külön eljárási rendben lehet, a felülvizsgálatnak minősülő (DH2 tv. 38. § (6) bekezdés) elszámolást a továbbiakban nem lehet vitatni.

4. Mi a teendő, ha jogutód kéri a végrehajtás folytatását, vagy az elszámolást már a jogutód nyújtja be? Folytatható-e ez utóbbi esetben az eljárás annak ellenére, hogy a DH2 törvény szerint a végrehajtást kérő köteles az elszámolást benyújtani?

A jelenlévők egyhangú álláspontja szerint a végrehajtás csak az elszámolás benyújtása után folytatható, így nem állapítható meg jogutódlás, amíg az elszámolást be nem nyújtják. Erről a jogutódot tájékoztatni kell. Az viszont nem kizárt, hogy a jogutód kérje a végrehajtás folytatását úgy, hogy benyújtja az elszámolást, bejelenti a jogutódlást, azt igazolja, és kéri jogutódlás megállapítását. Ilyen esetben a végrehajtónak az iratokat a kérelemmel be kell terjesztenie a bírósághoz, majd a bíróság dönt a jogutódlás kérdésében, ezután visszaküldi az iratokat a végrehajtónak a végrehajtás folytatására. Ha a végrehajtást még nem rendelték el, az elszámolást és a jogutódlás megállapítása iránti kérelmet a végrehajtást elrendelő bírósághoz (közjegyzőhöz) kell benyújtani, aki megállapítja a jogutódlást, majd elrendeli a végrehajtást.

5. Ha becsérték kifogás esetén a szakértőt már kirendelték, a szakvélemény elkészül, ezt követően azonban a DH1 törvény alapján már nem foganatosíthatóak intézkedések, majd a végrehajtás újraindul, a szakvéleményben foglaltak vitathatóak-e, fel kell-e hívni a szakértőt szakvéleménye átdolgozására az eltelt időre tekintettel?

A jelenlévők egyhangú álláspontja szerint ha a szakvéleményt a bíróság még nem adta ki a feleknek, a folytatást követően azt ki kell adni, és ha a felek bizonyítási indítványt tesznek arra, hogy a szakértő az eltelt időre tekintettel vizsgálja felül a szakvéleményét, akkor ennek helyt kell adni. Ha erre már nincs lehetőség, (pl. a másodfokú eljárásban), akkor enélkül kell meghozni a határozatot.

dr. Turbucz Zoltán